

Vergaderjaar 2019–2020

**35 300 IIA**

## **Vaststelling van de begrotingsstaat van de Staten-Generaal (IIA) voor het jaar 2020**

**Nr. 2**

### **MEMORIE VAN TOELICHTING**

#### **INHOUDSOPGAVE**

|           |                                                                                                                 |           |
|-----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>A.</b> | <b>ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET<br/>BEGROTINGSWETSVORSTEL</b>                                            | <b>2</b>  |
| <b>B.</b> | <b>BEGROTINGSTOELICHTING</b>                                                                                    | <b>3</b>  |
|           | LEESWIJZER                                                                                                      | 3         |
| <b>1</b>  | <b>BELEIDSARTIKELEN</b>                                                                                         | <b>5</b>  |
|           | Artikel 1. Wetgeving en controle Eerste Kamer                                                                   | 5         |
|           | Artikel 2. Uitgaven ten behoeve van leden en oud-leden Tweede<br>Kamer alsmede leden van het Europees Parlement | 7         |
|           | Artikel 3. Wetgeving en controle Tweede Kamer                                                                   | 9         |
|           | Artikel 4. Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer                                                         | 12        |
| <b>2</b>  | <b>NIET-BELEIDSARTIKEL</b>                                                                                      | <b>14</b> |
|           | Artikel 10. Nog onverdeeld                                                                                      | 14        |
| <b>3</b>  | <b>BIJLAGEN</b>                                                                                                 | <b>15</b> |
|           | Bijlage 1: Verdiepingsbijlage                                                                                   | 15        |

## **A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETSVOORSTEL**

### **Wetsartikel 1**

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld.

Het wetsartikel strekt ertoe om de onderhavige begrotingsstaat voor het aangegeven jaar vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor dat jaar. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten vastgesteld. De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenoemde begrotingstoelichting).

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

K.H. Ollongren

## B. BEGROTINGSTOELICHTING

### LEESWIJZER

#### Algemeen

Voor u ligt de begroting 2020 van de Staten-Generaal (IIA).

#### *Groeiparaagraaf*

Ten opzichte van de begroting 2019 zijn er geen wijzigingen voorzien.

#### Beleidsagenda

Een College dient, conform de Comptabiliteitswet 2016, artikel 2.1 lid 7 betreffende een niet-departementale begroting, enkel haar taken en bedrijfsvoering weer te geven. Derhalve bevat deze niet-departementale begroting – in vergelijking met departementale begrotingen waarbij wel een weergave van het beleid wordt opgenomen – geen beleidsagenda.

#### Beleidsartikelen

Deze begroting is opgebouwd uit de volgende beleidsartikelen:

##### Beleidsartikelen

- Artikel 1 Wetgeving en controle Eerste Kamer
- Artikel 2 Uitgaven ten behoeve van leden en oud-leden Tweede Kamer alsmede leden van het Europees Parlement
- Artikel 3 Wetgeving en controle Tweede Kamer
- Artikel 4 Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer

Een beleidsartikel is opgebouwd uit de volgende elementen:

- A Algemene doelstelling;
- B Rol en verantwoordelijkheid;
- C Beleidswijzigingen;
- D Tabel budgettaire gevolgen van beleid; en
- E Toelichting op de instrumenten.

#### Budgetflexibiliteit

In de tabellen budgettaire gevolgen van beleid is geen informatie opgenomen over de budgetflexibiliteit, omdat het grotendeels apparaatsuitgaven betreft.

#### Niet-beleidsartikel

De begroting bevat het volgende niet-beleidsartikel:

- Artikel 10 Nog onverdeeld.

De begroting IIA valt onder de niet-departementale begrotingen. Vanwege een afwijkend regime kent deze begroting geen centraal apparaatsartikel.

#### Bijlagen

Bijlage 1 bevat de verdiepingsbijlage voor de Staten-Generaal. Het uitgangspunt is om daar de beleidsmatige en technische mutaties toe te lichten die groter zijn dan of gelijk zijn aan de ondergrens zoals deze in de Rijksbegrotingsvoorschriften 2019 (RBV 2019) is opgenomen, de staffel, te weten:

**Tabel 1 Ondergrens (staffel) op basis van de RBV 2019**

| <b>Begrotingsartikel</b>                                                                       | <b>Beleidsmatige mutaties<br/>(ondergrens in € mln.)</b> | <b>Technische mutaties (ondergrens in<br/>€ mln.)</b>  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| 1. Wetgeving en controle Eerste Kamer                                                          | Verplichtingen/Uitgaven 1 mln.<br>Ontvangsten: 1 mln.    | Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln.<br>Ontvangsten: 2 mln. |
| 2. Uitgaven t.b.v. leden en oud-leden Tweede Kamer alsmede leden van<br>het Europees Parlement | Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln.<br>Ontvangsten: 1 mln.   | Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln.<br>Ontvangsten: 2 mln. |
| 3. Wetgeving en controle Tweede Kamer                                                          | Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln.<br>Ontvangsten: 1 mln.   | Verplichtingen/Uitgaven: 4 mln.<br>Ontvangsten: 2 mln. |
| 4. Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer                                                | Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln.<br>Ontvangsten: 1 mln.   | Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln.<br>Ontvangsten: 2 mln. |
| 10. Nog onverdeeld                                                                             | Verplichtingen/Uitgaven: 1 mln.<br>Ontvangsten: 1 mln.   | Verplichtingen/Uitgaven: 2 mln.<br>Ontvangsten: 1 mln. |

## 1 BELEIDSARTIKELN

### Artikel 1. Wetgeving en controle Eerste Kamer

#### A. Algemene doelstelling

De Eerste Kamer vormt samen met de Tweede Kamer de Staten-Generaal. De voorzitter van de Eerste Kamer is tevens voorzitter van de Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal.

De kerntaken van de Eerste Kamer liggen in het, als sluitstuk van de wetgevingsketen, toetsen van voorgenomen wetgeving en het controleren van de regering. De Eerste Kamer besteedt daarbij bijzondere aandacht aan de beoordeling van de wetgevingskwaliteit. Voorts heeft de Eerste Kamer taken op het terrein van de Europese wetgeving en het Europese beleid. Deze zijn door de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon in omvang en intensiteit toegenomen.

De algemene doelstellingen van de Eerste Kamer liggen op het terrein van een adequate wetgeving en controle, hetgeen verder is te operationaliseren naar een adequate toetsing van de kwaliteit van wet- en regelgeving, een adequate controle van het regeringsbeleid, transparantie over de taken en de uitvoering daarvan, en toereikende voorzieningen in een effectieve en efficiënte organisatie.

De Eerste Kamer vormt de voorlaatste schakel in de keten van het wetgevingsproces. Mede-actoren in het proces zijn, voorafgaand aan de bekrachtiging van een aanvaard wetsvoorstel door het Staatshoofd, respectievelijk de ministerraad, de Raad van State en de Tweede Kamer. De controle op het regeringsbeleid voltrekt zich in interactie met de regering. Uit hoofde van het Verdrag van Lissabon is de Eerste Kamer betrokken bij de voorbereiding van Europese wetgevings- en beleidsvoorstellen. De taken van de Eerste- en Tweede Kamer op dit terrein zijn gelijk. Binnen de nationale context voert de Eerste Kamer overleg met de regering over de regeringsinzet bij de voorbereiding van Europese wetgeving.

Voorts participeert de Eerste Kamer in het kader van internationale samenwerking en parlementaire diplomatie in parlementaire assemblees van internationale organisaties en onderhoudt zij contacten met parlementen en regeringen van andere staten.

#### B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de Staten-Generaal. De colleges voeren zelf het beheer over hun begroting of hun begrotingsdeel. Over de inhoud van dit beheer bestaan afspraken (de zogenoemde beheerafspraken) tussen de minister en de colleges, waarin recht gedaan wordt aan hun staatsrechtelijke positie.<sup>1</sup>

#### C. Beleidswijzigingen

Voor 2020 zijn geen beleidswijzigingen voorzien.

---

<sup>1</sup> Comptabiliteitswet 2016, artikel 4.4 lid 4

## D. Tabel budgettaire gevolgen van beleid

| Tabel 2 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 Wetgeving en controle Eerste Kamer (bedragen x € 1.000) |        |        |        |        |        |        |        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
|                                                                                                           | 2018   | 2019   | 2020   | 2021   | 2022   | 2023   | 2024   |
| Art.nr. Verplichtingen                                                                                    | 14.424 | 12.768 | 13.053 | 12.774 | 12.774 | 12.785 | 12.785 |
| Uitgaven                                                                                                  | 12.707 | 12.768 | 13.053 | 12.774 | 12.774 | 12.785 | 12.785 |
| 1.1 Apparaat Eerste Kamer                                                                                 | 9.035  | 8.793  | 9.078  | 8.799  | 8.799  | 8.810  | 8.810  |
| 1.2 Vergoeding voorzitter/leden Eerste Kamer                                                              | 3.590  | 3.899  | 3.899  | 3.899  | 3.899  | 3.899  | 3.899  |
| 1.3 Verenigde vergadering                                                                                 | 82     | 76     | 76     | 76     | 76     | 76     | 76     |
| Ontvangsten                                                                                               | 193    | 140    | 140    | 140    | 140    | 140    | 140    |

## E. Toelichting op de instrumenten

### 1.1 Apparaat Eerste Kamer

Dit artikelonderdeel bestaat uit personele en materiele componenten voor exploitatie en beheer van de Eerste Kamer.

#### *Budgettaire ontwikkeling*

De onderhavige raming gaat ervan uit dat de werkzaamheden van de Eerste Kamer in 2019 zullen worden voortgezet met inachtneming van de aanpassingen zoals die in de achterliggende jaren zijn doorgevoerd. Er zijn geen middelen geraamd voor grote nieuwe projecten in 2020, behalve inzake de renovatie van het Binnenhof en tijdelijke huisvesting.

De begroting 2020 is eenmalig verhoogd met het Individueel Keuzebudget (IKB). Het IKB wordt in 2020 ingevoerd en gaat gepaard met overgangskosten (overloop van rechten uit 2019).

### 1.2 Vergoeding voorzitter/leden Eerste Kamer

Dit betreft de vergoedingen aan de voorzitter en de leden van de Eerste Kamer.

### 1.3 Verenigde vergadering

Ieder jaar vindt op de derde dinsdag in september Prinsjesdag plaats. Dit zijn de Verenigde Vergadering en de bijbehorende kosten. De Eerste Kamer organiseert (en betaalt) deze dag.

### Ontvangsten

Deze ontvangsten bestaan voornamelijk uit opbrengsten van het restaurant en terugbetalingen door de betreffende fracties van de Eerste Kamer van teveel uitgekeerde voorschotten aan deze fracties.

## Artikel 2. Uitgaven ten behoeve van leden en oud-leden Tweede Kamer alsmede leden van het Europees Parlement

### A. Algemene doelstelling

Onder dit artikel worden rechtspositionele uitgaven aan leden en oud-leden van de Tweede Kamer, alsmede hun nagelaten betrekkingen, evenals de schadeloosstelling aan de Nederlandse leden van het Europees Parlement geraamd.

De Tweede Kamer draagt ingevolge de [Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer](#), de [Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers](#) en de [Wet schadeloosstelling, uitkering en pensioen leden Europees Parlement](#) zorg voor de uitgaven ten behoeve van:

- de schadeloosstelling van de leden van de Tweede Kamer (artikel 2.1);
- de reis- en overige kostenvergoedingen van de leden van de Tweede Kamer (artikel 2.1);
- de wachtgelden van oud-leden van de Tweede Kamer (artikel 2.2);
- de pensioenen van oud-leden van de Tweede Kamer en hun nabestaanden (artikel 2.2); en
- de schadeloosstelling van de Nederlandse leden van het Europees parlement (die niet door het Europees parlement betaald worden) (artikel 2.3).

Aan deze activiteiten zijn de volgende kengetallen verbonden:

| Tabel 3 Aantallen deelgerechtigden |            |            |            |            |            |            |
|------------------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
|                                    | 2013       | 2014       | 2015       | 2016       | 2017       | 2018       |
| Pensioenen oud-leden               | 452        | 455        | 460        | 455        | 448        | 442        |
| Wachtgelden oud-leden              | 66         | 55         | 36         | 15         | 69         | 62         |
| <b>Totaal</b>                      | <b>518</b> | <b>510</b> | <b>496</b> | <b>470</b> | <b>517</b> | <b>504</b> |

### B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de Staten-Generaal. De colleges voeren zelf het beheer over hun begroting of hun begrotingsdeel. Over de inhoud van dit beheer bestaan afspraken (de zogenoemde beheer-afspraken) tussen de minister en de colleges, waarin recht gedaan wordt aan hun staatsrechtelijke positie.<sup>2</sup>

### C. Beleidswijzigingen

Voor 2020 zijn geen beleidswijzigingen voorzien.

<sup>2</sup> Comptabiliteitswet 2016, artikel 4.4 lid 4

## D. Tabel budgettaire gevolgen van beleid

| Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 2 Uitgaven t.b.v. leden en oud-leden Tweede Kamer alsmede leden van het Europees Parlement (bedragen x € 1.000) |        |        |        |        |        |        |        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
|                                                                                                                                                                 | 2018   | 2019   | 2020   | 2021   | 2022   | 2023   | 2024   |
| Art.nr. Verplichtingen                                                                                                                                          | 34.521 | 32.396 | 32.396 | 33.972 | 32.930 | 31.930 | 32.416 |
| Uitgaven                                                                                                                                                        | 34.521 | 32.396 | 32.396 | 33.972 | 32.930 | 31.930 | 32.416 |
| 2.1 Schadeloosstelling                                                                                                                                          | 23.461 | 21.486 | 21.486 | 21.486 | 21.487 | 21.487 | 21.487 |
| 2.2 Pensioenen en wachtgeld                                                                                                                                     | 10.943 | 10.798 | 10.798 | 12.374 | 11.331 | 10.331 | 10.817 |
| 2.3 Schadeloosstelling Europarlementariërs incl. tegemoetkoming ziektekosten                                                                                    | 117    | 112    | 112    | 112    | 112    | 112    | 112    |
| Ontvangsten                                                                                                                                                     | 14     | 86     | 86     | 86     | 86     | 86     | 86     |

## E. Toelichting op de instrumenten

### 2.1 Schadeloosstelling

Op dit artikel onderdeel staan de uitgaven voor de schadeloosstelling van de leden van de Tweede Kamer. De Tweede Kamer draagt ingevolge de [Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer](#), de uitgaven voor schadeloosstelling en de reis- en overige kostenvergoedingen voor de leden van de Tweede Kamer.

### 2.2 Pensioenen en wachtgeld

Op basis van de [Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers](#) draagt de Tweede Kamer zorg voor de uitgaven aan pensioenen en wachtgeld voor de oud-leden van de Tweede Kamer. In verband met de verkiezingen is het budget voor 2021 hoger.

### 2.3 Schadeloosstelling Europarlementariërs incl. tegemoetkoming ziektekosten

Uit hoofde van de [Wet schadeloosstelling, uitkering en pensioen leden Europees Parlement](#) betaalt de Tweede Kamer schadeloosstelling aan Nederlandse leden van het Europees Parlement, die niet door het Europees Parlement worden betaald. Dit geldt nu voor één lid van het Europees Parlement.

### Ontvangsten

De ontvangsten op dit onderdeel hebben betrekking op de verrekening van neveninkomsten.

### Artikel 3. Wetgeving en controle Tweede Kamer

#### A. Algemene doelstelling

##### *Volksvertegenwoordiging*

Als volksvertegenwoordiging heeft de Tweede Kamer twee hoofdtaken: controle van de regering en (mede)wetgeving. Deze taken vloeien voort uit de grondwetsartikelen 50 (vertegenwoordiging van het gehele Nederlandse volk), 65 tot en met 72 (werkwijze), 81 tot en met 87 (wetgeving), 105 (begrotingen), 137 en 138 (grondwetgeving) en enkele andere (grond)wetsartikelen.

##### *De ambtelijke diensten*

Ondersteunen van het constitutioneel proces. Dit doen de ambtelijke diensten door middel van het bieden van een politiek neutrale, adequate en innovatieve ondersteuning van de Kamerleden in alle facetten van hun werk als volksvertegenwoordiger. De politieke prioriteiten, zoals door de Kamer bepaald, zijn daarbij leidend.

#### B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de Staten-Generaal. De colleges voeren zelf het beheer over hun begroting of hun begrotingsdeel. Over de inhoud van dit beheer bestaan afspraken (de zogenoemde beheerafspraken) tussen de minister en de colleges, waarin recht gedaan wordt aan hun staatsrechtelijke positie.<sup>3</sup>

#### C. Beleidswijzigingen

Voor 2020 zijn geen beleidswijzigingen voorzien.

---

<sup>3</sup> Comptabiliteitswet 2016, artikel 4.4 lid 4

## D. Tabel budgettaire gevolgen van beleid

| Tabel 5 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 3 Wetgeving en controle Tweede Kamer (bedragen x € 1.000) |                |                |                |                |                |                |                |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
|                                                                                                           | 2018           | 2019           | 2020           | 2021           | 2022           | 2023           | 2024           |
| <b>Art.nr. Verplichtingen</b>                                                                             | <b>104.748</b> | <b>132.576</b> | <b>115.178</b> | <b>108.759</b> | <b>106.667</b> | <b>106.224</b> | <b>105.701</b> |
| Waarvan garantieverplichtingen                                                                            | 952            |                |                |                |                |                |                |
| waarvan overig                                                                                            | 103.796        |                |                |                |                |                |                |
| <b>Uitgaven</b>                                                                                           | <b>105.456</b> | <b>132.576</b> | <b>115.178</b> | <b>108.759</b> | <b>106.667</b> | <b>106.224</b> | <b>105.701</b> |
| <b>3.1 Apparaat Tweede Kamer</b>                                                                          | <b>73.756</b>  | <b>98.691</b>  | <b>81.293</b>  | <b>71.707</b>  | <b>71.708</b>  | <b>71.765</b>  | <b>71.771</b>  |
| <b>3.2 Onderzoeksbudget</b>                                                                               | <b>192</b>     | <b>2.323</b>   | <b>2.323</b>   | <b>2.323</b>   | <b>2.323</b>   | <b>2.323</b>   | <b>2.323</b>   |
| <b>3.3 Drukwerk</b>                                                                                       | <b>1.209</b>   | <b>1.859</b>   | <b>1.859</b>   | <b>1.859</b>   | <b>1.859</b>   | <b>1.859</b>   | <b>1.859</b>   |
| <b>3.4 Fractiekosten</b>                                                                                  | <b>28.007</b>  | <b>27.230</b>  | <b>27.230</b>  | <b>30.397</b>  | <b>28.303</b>  | <b>27.803</b>  | <b>27.274</b>  |
| <b>3.5 Uitzending leden</b>                                                                               | <b>316</b>     | <b>448</b>     | <b>448</b>     | <b>448</b>     | <b>448</b>     | <b>448</b>     | <b>448</b>     |
| <b>3.7 Bijdrage ProDemos</b>                                                                              | <b>1.976</b>   | <b>2.025</b>   | <b>2.025</b>   | <b>2.025</b>   | <b>2.026</b>   | <b>2.026</b>   | <b>2.026</b>   |
| <b>Ontvangsten</b>                                                                                        | <b>3.751</b>   | <b>3.966</b>   | <b>3.966</b>   | <b>3.966</b>   | <b>3.966</b>   | <b>3.966</b>   | <b>3.966</b>   |

## Overzicht van risicoregelingen

| Tabel 6 Overzicht garanties (bedragen x € 1.000) |               |                           |                          |                          |                           |                       |                          |                           |                           |
|--------------------------------------------------|---------------|---------------------------|--------------------------|--------------------------|---------------------------|-----------------------|--------------------------|---------------------------|---------------------------|
| Artikel                                          | Omschrijving  | Uitstaande garanties 2018 | Verleende garanties 2019 | Vervallen garanties 2019 | Uitstaande garanties 2019 | Garantie plafond 2019 | Geraamd te verlenen 2020 | Geraamd te vervallen 2020 | Uitstaande garanties 2020 |
| 3.4                                              | Fractiekosten | 8.912                     | 0                        | 521                      | 8.391                     | -                     | 0                        | 200                       | 8.191                     |

### Toelichting

Op basis van de [Regeling financiële ondersteuning fracties Tweede Kamer 2014](#) krijgen de fracties een voorschot van 100% voor fractiekosten. De fracties kunnen zelf een egaliseringsreserve opbouwen. Sinds 1 januari 2014 kunnen er geen nieuwe trekkingsrechten worden opgebouwd.

## E. Toelichting op de instrumenten

### 3.1 Apparaat Tweede Kamer

Dit artikelonderdeel bestaat uit personele en materiële componenten voor exploitatie en beheer van de Tweede Kamer. Het budget voor bedrijfsvoering van de Tweede Kamer wordt in 2020 opgehoogd voor investeringen in informatiebeveiliging, de toegankelijkheid van debatten en continuïteit van de dienstverlening.

Tenslotte wordt de begroting 2020 eenmalig verhoogd met het Individueel Keuzebudget (IKB). Het IKB wordt in 2020 ingevoerd en gaat gepaard met overgangskosten (overloop van rechten uit 2019).

### **3.2 Onderzoeksbudget**

De Tweede Kamer beschikt over een bedrag voor uitgaven aan Kennis en Onderzoek om bijvoorbeeld parlementaire onderzoeken uit te voeren. Naar aanleiding van het rapport Kennis is macht van de Klankbordgroep Versterking Kennis- en Onderzoeksfunctie (KVKO) wordt onderzoeksbudget verdeeld over 13 vaste commissies en een algemene commissie (Kamerstukken II 2016/17, [34686 nr. 5](#)).

### **3.3 Drukwerk**

Op dit onderdeel staan de uitgaven gepland voor de publicatie van officiële documenten.

### **3.4 Fractiekosten**

De fractiekosten worden verhoogd in 2021 (€ 3,0 mln.) en 2022 (€ 1,0 mln.). De verhoging houdt verband met de geplande Tweede Kamerverkiezingen in 2021. De reden voor de verhoging in 2022 is dat fracties na zetelverlies nog een jaar lang bevoorschot worden op basis van het oude zetelaantal.

### **3.5 Uitzending leden**

Op dit onderdeel staat het bedrag dat beschikbaar is voor commissies voor werkbezoeken aan het buitenland.

### **3.6 Parlementaire enquêtes**

Op dit artikelonderdeel worden de uitgaven gepland voor parlementaire enquêtes. Op dit moment kan niet worden aangegeven of er in 2020 sprake zal zijn van (een) parlementaire enquête(s).

### **3.7 Bijdrage ProDemos**

Jaarlijks betaalt de Tweede Kamer een bijdrage aan ProDemos voor de uitvoering van educatieve activiteiten. Hierover maken de Tweede Kamer en ProDemos jaarlijks afspraken.

### **Ontvangsten**

De ontvangsten bestaan uit diverse posten. De omzet van het Restaurant-bedrijf, doorbelastingen aan derden en inhoudingen op lonen en salaris en ontvangsten voor zwangerschap- en bevallingsuitkeringen.

## Artikel 4. Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer

### A. Algemene doelstelling

Het onder dit artikel opgenomen budget ten behoeve van wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer betreft de kosten van interparlementaire activiteiten.

### B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de Staten-Generaal. De colleges voeren zelf het beheer over hun begroting of hun begrotingsdeel. Over de inhoud van dit beheer bestaan afspraken (de zogenoemde beheer-afspraken) tussen de minister en de colleges, waarin recht gedaan wordt aan hun staatsrechtelijke positie.<sup>4</sup>

### C. Beleidswijzigingen

Voor 2020 zijn geen beleidswijzigingen voorzien.

### D. Tabel budgettaire gevolgen van beleid

| Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer (bedragen x € 1.000) |       |       |       |       |       |       |       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
|                                                                                                                     | 2018  | 2019  | 2020  | 2021  | 2022  | 2023  | 2024  |
| Art.nr. Verplichtingen                                                                                              | 1.090 | 1.508 | 1.508 | 1.508 | 1.508 | 1.508 | 1.508 |
| Uitgaven                                                                                                            | 1.171 | 1.508 | 1.508 | 1.508 | 1.508 | 1.508 | 1.508 |
| 4.3 Interparlementaire betrekkingen                                                                                 | 1.171 | 1.508 | 1.508 | 1.508 | 1.508 | 1.508 | 1.508 |
| Ontvangsten                                                                                                         | 0     | 23    | 23    | 23    | 23    | 23    | 23    |

### E. Toelichting op de instrumenten

#### 4.3 Interparlementaire betrekkingen

Het betreft de volgende uitgavenposten:

- uitzending van Kamerleden naar internationale organisaties;
- aandeel van Nederland in de kosten van interparlementaire organen;
- contacten tussen de (voormalige) parlementen van het Koninkrijk;
- ontvangst van buitenlandse parlementsleden en delegaties van internationale organisaties; en
- de activiteiten van de Nederlandse groep van de Interparlementaire Unie (IPU).

#### Kengetallen

In onderstaand overzicht zijn in meerjarig perspectief (2014–2018) de uitgaven met betrekking tot dit artikel opgenomen. Voorts zijn, afgeleid hiervan, gemiddelden per Kamerzetel (van Eerste en Tweede Kamer) opgenomen.

<sup>4</sup> Comptabiliteitswet 2016, artikel 4.4 lid 4

**Tabel 8 Gemiddelde uitgaven per lid (bedragen x € 1.000)**

|                                 | 2014                     | 2015         | 2016         | 2017         | 2018         |
|---------------------------------|--------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| Interparlementaire betrekkingen | 1.799                    | 1.357        | 1.070        | 1.008        | 1.171        |
| <b>Totaal</b>                   | <b>1.799<sup>1</sup></b> | <b>1.357</b> | <b>1.070</b> | <b>1.008</b> | <b>1.171</b> |
| Gemiddeld per zetel (225)       | 8                        | 6            | 5            | 4            | 5            |

1 De hogere uitgaven in 2013, 2014 en 2015 hielden verband met de (voorbereidingen van de) organisatie door Nederland van de Parlementaire Assemblee van de NATO in november 2014 te Den Haag.

## 2 NIET-BELEIDSARTIKEL

### Artikel 10. Nog onverdeeld

#### D. Tabel budgettaire gevolgen

| Tabel 9 artikel 10 Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000) |      |       |      |      |      |      |      |
|--------------------------------------------------------|------|-------|------|------|------|------|------|
|                                                        | 2018 | 2019  | 2020 | 2021 | 2022 | 2023 | 2024 |
| Art.nr. Verplichtingen                                 | 0    | - 412 | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Uitgaven                                               | 0    | - 412 | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    |
| 10.1 Loonbijstelling                                   | 0    | 0     | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    |
| 10.2 Prijsbijstelling                                  | 0    | 0     | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    |
| 10.3 Onvoorzien                                        | 0    | - 412 | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Ontvangsten                                            | 0    | 0     | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    |

#### E. Toelichting op de instrumenten

Vanuit dit artikel wordt de loon- en prijsbijstelling naar de artikelen geboekt. Ook worden er taakstellingen op dit artikel geplaatst die nog niet aan de artikelen zijn toegedeeld.

### 3 BIJLAGEN

#### Bijlage 1: Verdiepingsbijlage

##### Artikel 1. Wetgeving en controle Eerste Kamer

##### Uitgaven

| Tabel 10 Uitgaven beleidsartikel 1. Wetgeving en controle Eerste Kamer (bedragen x € 1.000) |        |        |        |        |        |        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
|                                                                                             | 2019   | 2020   | 2021   | 2022   | 2023   | 2024   |
| Stand ontwerpbegroting 2019                                                                 | 12.464 | 12.465 | 12.470 | 12.470 | 12.480 | –      |
| Mutatie Nota van Wijziging 2019                                                             | –      | –      | –      | –      | –      | –      |
| Mutatie amendement 2019                                                                     | –      | –      | –      | –      | –      | –      |
| Mutatie 1e suppletoire begroting 2019                                                       | 0      | 0      | 0      | 0      | 0      | –      |
| Extrapolatie                                                                                | –      | –      | –      | –      | –      | 12.480 |
| Nieuwe mutaties                                                                             | 304    | 588    | 304    | 304    | 305    | 305    |
| Stand ontwerpbegroting 2020                                                                 | 12.768 | 13.053 | 12.774 | 12.774 | 12.785 | 12.785 |

##### Ontvangsten

| Tabel 11 Ontvangsten beleidsartikel 1. Wetgeving en controle Eerste Kamer (bedragen x € 1.000) |      |      |      |      |      |      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|------|------|------|------|------|------|
|                                                                                                | 2019 | 2020 | 2021 | 2022 | 2023 | 2024 |
| Stand ontwerpbegroting 2019                                                                    | 140  | 140  | 140  | 140  | 140  | –    |
| Mutatie Nota van Wijziging 2019                                                                | –    | –    | –    | –    | –    | –    |
| Mutatie amendement 2019                                                                        | –    | –    | –    | –    | –    | –    |
| Mutatie 1e suppletoire begroting 2019                                                          | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | –    |
| Extrapolatie                                                                                   | –    | –    | –    | –    | –    | 140  |
| Nieuwe mutaties                                                                                | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Stand ontwerpbegroting 2020                                                                    | 140  | 140  | 140  | 140  | 140  | 140  |

**Artikel 2. Uitgaven ten behoeve van leden en oud-leden Tweede Kamer, alsmede leden van het Europees Parlement**

**Uitgaven**

| Tabel 12 Uitgaven beleidsartikel 2. Uitgaven t.b.v. leden en oud-leden Tweede Kamer, alsmede leden van het Europees Parlement (bedragen x € 1.000) |        |        |        |        |         |        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|--------|--------|---------|--------|
|                                                                                                                                                    | 2019   | 2020   | 2021   | 2022   | 2023    | 2024   |
| Stand ontwerpbegroting 2019                                                                                                                        | 31.525 | 31.525 | 33.060 | 32.045 | 32.045  | –      |
| Mutatie Nota van Wijziging 2019                                                                                                                    | –      | –      | –      | –      | –       | –      |
| Mutatie amendement 2019                                                                                                                            | –      | –      | –      | –      | –       | –      |
| Mutatie 1e suppletoire begroting 2019                                                                                                              | 0      | 0      | 0      | 0      | 0       | –      |
| Extrapolatie                                                                                                                                       | –      | –      | –      | –      | –       | 31.545 |
| Nieuwe mutaties                                                                                                                                    | 871    | 871    | 912    | 885    | – 115   | 871    |
| <i>Waarvan:</i>                                                                                                                                    |        |        |        |        |         |        |
| 1. Loon- en prijsbijstelling 2019                                                                                                                  | 871    | 871    | 912    | 885    | 885     | 871    |
| 2. Intertemporele dekking                                                                                                                          | 0      | 0      | 0      | 0      | – 1.000 | 0      |
| Stand ontwerpbegroting 2020                                                                                                                        | 32.396 | 32.396 | 33.972 | 32.930 | 31.930  | 32.416 |

**Toelichting**

*1. Loon- en prijsbijstelling 2019*

Dit betreft de verdeling van de loon- en de prijsbijstelling 2019.

*2. Intertemporele dekking*

Betreft het budgetoverschot op fractiekosten in 2023. Dit overschot wordt ingezet voor de kosten voor bedrijfsvoering Tweede Kamer in 2019.

**Ontvangsten**

| Tabel 13 Ontvangsten beleidsartikel 2. Uitgaven t.b.v. leden en oud-leden Tweede Kamer, alsmede leden van het Europees Parlement (bedragen x € 1.000) |      |      |      |      |      |      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|------|------|------|------|------|
|                                                                                                                                                       | 2019 | 2020 | 2021 | 2022 | 2023 | 2024 |
| Stand ontwerpbegroting 2019                                                                                                                           | 86   | 86   | 86   | 86   | 86   | –    |
| Mutatie Nota van Wijziging 2019                                                                                                                       | –    | –    | –    | –    | –    | –    |
| Mutatie amendement 2019                                                                                                                               | –    | –    | –    | –    | –    | –    |
| Mutatie 1e suppletoire begroting 2019                                                                                                                 | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | –    |
| Extrapolatie                                                                                                                                          | –    | –    | –    | –    | –    | 86   |
| Nieuwe mutaties                                                                                                                                       | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Stand ontwerpbegroting 2020                                                                                                                           | 86   | 86   | 86   | 86   | 86   | 86   |

### Artikel 3. Wetgeving en controle Tweede Kamer

#### Uitgaven

| Tabel 14 Uitgaven beleidsartikel 3. Wetgeving en controle Tweede Kamer (bedragen x € 1.000) |         |         |         |         |         |         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
|                                                                                             | 2019    | 2020    | 2021    | 2022    | 2023    | 2024    |
| Stand ontwerpbegroting 2019                                                                 | 102.007 | 102.011 | 105.322 | 103.291 | 103.308 | –       |
| Mutatie Nota van Wijziging 2019                                                             | –       | –       | –       | –       | –       | –       |
| Mutatie amendement 2019                                                                     | –       | –       | –       | –       | –       | –       |
| Mutatie 1e suppletoire begroting 2019                                                       | 27.930  | 7.978   | 700     | 700     | 740     | –       |
| Extrapolatie                                                                                | –       | –       | –       | –       | –       | 103.048 |
| Nieuwe mutaties                                                                             | 2.639   | 5.189   | 2.737   | 2.676   | 2.176   | 2.653   |
| <i>Waarvan:</i>                                                                             |         |         |         |         |         |         |
| 1. Individueel Keuzebudget (IKB)                                                            | 0       | 2.550   | 0       | 0       | 0       | 0       |
| 2. Loon- en prijsbijstelling 2019                                                           | 2.645   | 2.645   | 2.743   | 2.682   | 2.682   | 2.653   |
| Stand ontwerpbegroting 2020                                                                 | 132.576 | 115.178 | 108.759 | 106.667 | 106.224 | 105.701 |

#### Toelichting

##### *1. Individueel Keuzebudget (IKB)*

In de cao Rijk 2018-2020 zijn afspraken gemaakt over de invoering van een individueel keuzebudget (IKB). De overgang naar het IKB leidt tot een incidenteel budgettair probleem in 2020, omdat onder het IKB het vakantiegeld en de eindejaarsuitkering eerder worden uitbetaald. Dit betreft de bijbehorende compensatie.

##### *2. Loon- en prijsbijstelling 2019*

Dit betreft de verdeling van de loon- en de prijsbijstelling 2019.

#### Ontvangsten

| Tabel 15 Ontvangsten beleidsartikel 3. Wetgeving en controle Tweede Kamer (bedragen x € 1.000) |       |       |       |       |       |       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
|                                                                                                | 2019  | 2020  | 2021  | 2022  | 2023  | 2024  |
| Stand ontwerpbegroting 2019                                                                    | 3.966 | 3.966 | 3.966 | 3.966 | 3.966 | –     |
| Mutatie Nota van Wijziging 2019                                                                | –     | –     | –     | –     | –     | –     |
| Mutatie amendement 2019                                                                        | –     | –     | –     | –     | –     | –     |
| Mutatie 1e suppletoire begroting 2019                                                          | 0     | 0     | 0     | 0     | 0     | –     |
| Extrapolatie                                                                                   | –     | –     | –     | –     | –     | 3.966 |
| Nieuwe mutaties                                                                                | 0     | 0     | 0     | 0     | 0     | 0     |
| Stand ontwerpbegroting 2020                                                                    | 3.966 | 3.966 | 3.966 | 3.966 | 3.966 | 3.966 |

## Artikel 4. Wetgeving en controle Eerste Kamer en Tweede Kamer

### Uitgaven

| Tabel 16 Uitgaven beleidsartikel 4. Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer (bedragen x € 1.000) |       |       |       |       |       |       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
|                                                                                                       | 2019  | 2020  | 2021  | 2022  | 2023  | 2024  |
| Stand ontwerpbegroting 2019                                                                           | 1.491 | 1.491 | 1.491 | 1.491 | 1.491 | –     |
| Mutatie Nota van Wijziging 2019                                                                       | –     | –     | –     | –     | –     | –     |
| Mutatie amendement 2019                                                                               | –     | –     | –     | –     | –     | –     |
| Mutatie 1e suppletoire begroting 2019                                                                 | 0     | 0     | 0     | 0     | 0     | –     |
| Extrapolatie                                                                                          | –     | –     | –     | –     | –     | 1.491 |
| Nieuwe mutaties                                                                                       | 17    | 17    | 17    | 17    | 17    | 17    |
| Stand ontwerpbegroting 2020                                                                           | 1.508 | 1.508 | 1.508 | 1.508 | 1.508 | 1.508 |

### Ontvangsten

| Tabel 17 Ontvangsten beleidsartikel 4. Wetgeving en controle Eerste en Tweede Kamer (bedragen x € 1.000) |      |      |      |      |      |      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|------|------|------|------|------|
|                                                                                                          | 2019 | 2020 | 2021 | 2022 | 2023 | 2024 |
| Stand ontwerpbegroting 2019                                                                              | 23   | 23   | 23   | 23   | 23   | –    |
| Mutatie Nota van Wijziging 2019                                                                          | –    | –    | –    | –    | –    | –    |
| Mutatie amendement 2019                                                                                  | –    | –    | –    | –    | –    | –    |
| Mutatie 1e suppletoire begroting 2019                                                                    | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | –    |
| Extrapolatie                                                                                             | –    | –    | –    | –    | –    | 23   |
| Nieuwe mutaties                                                                                          | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Stand ontwerpbegroting 2020                                                                              | 23   | 23   | 23   | 23   | 23   | 23   |

## Artikel 10. Nog onverdeeld

### Uitgaven

| Tabel 18 Uitgaven niet-beleidsartikel 10. Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000) |         |         |         |         |         |         |
|-------------------------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
|                                                                               | 2019    | 2020    | 2021    | 2022    | 2023    | 2024    |
| Stand ontwerpbegroting 2019                                                   | - 1.957 | - 1.957 | - 1.957 | - 1.957 | - 1.957 | -       |
| Mutatie Nota van Wijziging 2019                                               | -       | -       | -       | -       | -       | -       |
| Mutatie amendement 2019                                                       | -       | -       | -       | -       | -       | -       |
| Mutatie 1e suppletoire begroting 2019                                         | 5.382   | 5.794   | 5.933   | 5.845   | 5.846   | -       |
| Extrapolatie                                                                  | -       | -       | -       | -       | -       | 3.846   |
| Nieuwe mutaties                                                               | - 3.837 | - 3.837 | - 3.976 | - 3.888 | - 3.889 | - 3.846 |
| Waarvan:                                                                      |         |         |         |         |         |         |
| 1. Loon- en prijsbijstelling 2019                                             | - 3.837 | - 3.837 | - 3.976 | - 3.888 | - 3.889 | - 3.846 |
| Stand ontwerpbegroting 2020                                                   | - 412   | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       |

### Toelichting

#### 1. Loon- en prijsbijstelling 2019

Dit betreft de verdeling van de loon- en de prijsbijstelling 2019.

### Ontvangsten

| Tabel 19 Ontvangsten niet-beleidsartikel 10. Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000) |      |      |      |      |      |      |
|----------------------------------------------------------------------------------|------|------|------|------|------|------|
|                                                                                  | 2019 | 2020 | 2021 | 2022 | 2023 | 2024 |
| Stand ontwerpbegroting 2019                                                      | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | -    |
| Mutatie Nota van Wijziging 2019                                                  | -    | -    | -    | -    | -    | -    |
| Mutatie amendement 2019                                                          | -    | -    | -    | -    | -    | -    |
| Mutatie 1e suppletoire begroting 2019                                            | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | -    |
| Extrapolatie                                                                     | -    | -    | -    | -    | -    | 0    |
| Nieuwe mutaties                                                                  | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    |
| Stand ontwerpbegroting 2020                                                      | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    |